

P J Anders Linder

20 år
1982

Uppror mot kvotering

Under ledning av den svarte universitetsläraren Ward Connerly har ett gäng idealister lyckats driva igenom ett förslag mot rasistiskt grundad kvotering i Kalifornien. P J Anders Linder kommenterar.

Det amerikanska rastankandet fick sig en rejäl och glädjande knäck i veckan, när de kaliforniska valjarna sade ja till CCRI (California Civil Rights Initiative), också kallat Proposition 209.

Krönika

Detta förslag, som förts fram av en bespottad krets idealister under ledning av den svarte universitetsläraren Ward Connerly, innebär helt enkelt att det blir förbjudet för myndigheterna att gynna medlemmar av vissa folkgrupper på andra folkgruppers bekostnad. Om förslaget överlever alla juridiska invändningar som lär resas emot det, kommer det inte längre att vara tillåtet att ta hänsyn till människors ras i samband med offentlig rekrytering, upphandling och intagning till delstatens skolor och universitet.

Tarvliga argument

En armé av politiskt korrekta byråkrater och aktivister har tillsammans med en rad fega storföretag (som stöder kvoteringar för att slippa stämningar eller därför att de har kapats av interna kvotbyråkrater) bekämpat CCRI, inte sällan med utomordentligt tarvliga argument. För att bara ta ett exempel så bjöd Cal State University-Northridge in Ku Klux Klan-ledaren David Duke till en debatt för att försvara CCRI, trots CCRI-kommitténs högljudda protester.

Dukes besök har sedan använts flitigt i propagandan för att bevisa att CCRI i grunden är rasistiskt. De tusentals människor som numera försörjs i den amerikanska kvoteringsväggen tyngs uppenbarligen inte av några större samvetsksamhet när det gäller att försvara sitt levebröd och sin makt över människors vardag.

Rasfrågan är ett öppet sår i det amerikanska samhället, men ingenting tyder på att problemen har blivit mindre genom den bisarra exercis med kvoter, skatteförmåner och andra privilegier som under de senaste decennierna har blivit vardagsmat på lokal och delstatlig nivå. Den utveckling av framsteg och ökad integration

som kunde skönjas innan otålighet och ideologi drev fram kvoterna har däremot brutits, och rasfrågan har blivit alltmer infakterad allt eftersom medierna har kunnat rapportera om allsköns fall där folk fått jobb och utbildning mer tack vare rätt hudfärg än personliga meriter.

På ett prestigeuniversitet som Berkeley har de nyintagna svarta studenterna ett genomsnittsläge på inträdesprovet som ligger flera hundra poäng under genomsnittet hos vita och asiatiska studenter. Vem gagnas av detta? Ja, knappast de svarta studenterna som verkligen har höga poäng men så småningom kommer att få uppleva att kunder, arbetsgivare och kolleger misstänker att deras examina har en helt annan förklaring än studiebegäring.

Glider förbi på raskvoten

Och det är nog ganska tveksamt om förstälsten för förmånsfrihet och tolerans främjas hos vita och asiatiska sökande som avvisas trots att deras betyg är högre än hos andra som glider förbi på raskvoten. Hur lyckliga de svarta studenter är som kommer in utan att vara tilläggligt pålästa och förberedda för den krävande undervisningen är också en öppen fråga.

Verkliga vinnare är bara medlemmarna av de högljudda intressegrupper som använder majoritetsbefolkningens dåliga samvete och förvirrade uppfattningar om vad som är rätt medicin mot samhällsproblem för att hålla kvotssystemet igång. De får anslag. De får jobb. De får makt.

Sund och färgblind linje

Kalifornien är USA:s avantgardestat. Här startade skatterevolten för snart tjugo år sedan, och här slog miljöintresset först ordentligt rot. Förhoppningsvis blir det likadant här här gången, så att den oväntat stora segern för de modiga kretsarna kring CCRI kan bli snöbollen som får Amerika att slå in på en sund och färgblind linje i integrationsfrågan. Att valjarna såg genom invektiverna, lögnerna och de valfinansierade motkampanjerna och gav CCRI en stor och tydlig majoritet är ett besked som knappast lär gå lyhörda politiker förbi.

Kanske kommer så småningom även svarta, latinamerikaner och indianer att få framträda som individer i sin egen rätt och inte bara som grupprepresentanter, offer och föremål för andras välvilja. Kanske kan den nya amerikanska kollektivismen bli ett minne blott. Det vore en välsignelse. ■

En biografi utöver det vanliga

Knut Ahnlunds biografi över det märkliga författarödet Sven Lidman anmäls av Johan Lundberg.

Mylitta, Kybele, Aphrodite, hör mig, / lustgudinnan med tusen heliga namn, / till forntidsvärldarnes fallna riken för mig / och öppna i nåd för sonen din kärleks doftande famn.

Så lyder de första orden i Sven Lidmans debutdiktsamling *Pasiphaë* från 1904. Som inledning till ett av 1900-talets märkligaste författaröden är orden på många sätt signifikativa, och detta trots att deras författare sedermera skulle ta avstånd från den ungdomslyrik som gjort honom känd som den unga svenska lyrikens främste besjungere av djuriska drifter och köttliga lustar.

Saklitteratur

Knut Ahnlund
Sven Lidman. Ett livsdrama
Atlantis, 1996

Vad som gör orden typiska för Lidmans liv i stort är dock inte i första hand åkallandet av "lustgudinnan", utan i än högre grad tonläget som sådant och den förkärlek för stora ord och yviga gester som signaleras av dikstroken. Samma slags de starka känslornas stil präglar Lidmans under 30- och 40-talet utgivna samlingar med frivilliga predikningar såväl som det memoarverk som utgör kronan på hans författarskap och som han skrev efter det att han under stort tumult i slutet av 40-talet lämnat pingstkyrkan.

Fantasi och öppenhet

Styrkan i de sistnämnda, mallas fyra volymerna betingas, förutom av den nästan surrealistiskt uppskrivade fantasikraften, av författarens anmärkningsvärda öppenhet, vilken utgör en förutsättning för den detaljskarpa och levande bild som där tecknas av det oscariska Sverige – en värld som den unge Lidman kom att genomkorsa i flera olika riktningar: från den ganska fattiga tillvaron i det egna hemmet, hos den ensamstående modern, till livet som föga studiemotiverad student i Uppsala, där han snabbt profilerade sig som ledare för ett koteri av sedermera berömda kulturpersonligheter som Sigfrid Siwertz, Harald Brising, Sigurd Agrell och John Landquist.

Eller från den militära miljön i Norrköping, där han genomgick befälsutbildning, till Stockholms kulturella och finansiella jetset, där den unge poeten i egenskap av kulturlivs *enfant terrible* blev en eftertraktad gäst, och där han snart hade enleverat prinsessan, Ernest Thiels dotter Karin, och vunnit vad som tycktes vara halva kungariket.

Med tanke på att vi härmed blott har hunnit till prologen i det omfångsrika drama som Sven Lid-

mans liv skulle komma att utveckla sig till, blir Tor Bonniers påstående förstaeligt, om att Lidman tillhörde den sällsynta skaran av författare, vilkas liv och person var intressantare än deras böcker. Dessa ord har Knut Ahnlund tagit fasta på i sin maktiga biografi över Lidman, *Sven Lidman. Ett livsdrama*, där symbolkraften i detta sällsamma livsöde poängteras – en symbolkraft som betingas just av att även Sven Lidmans liv förföll i de stora ordens och de starka känslornas tecken.

En modern människa

Vad man inte minst slås av när man läser Ahnlunds bok är i hur stor utsträckning som Lidman är representativ för den moderna människan, vars upplevelse av vardelust och hemlöshet Lidman försökte motverka på en rad olika sätt: genom att fly in i konsten, genom att underkasta sig militärvets disciplin, eller genom att försöka uppfylla vad han via sin excentriska uppförande, den enbente farbrodern Sam, kom att uppfatta som sin historiska bestämmelse, att ge återupprättelse åt den Lidmanska slakten, vilken genom en rad olyckor och på grund av en arvsmissig benägenhet för lättja ansågs ha hamnat på fallrepet. Samma stravan efter hangivenhet och helhet ligger givetvis bakom Lidmans beslut att trada in i pingströrelsen.

Men Lidmans öde är också symbolladdat så till vida att det i sin rörelse mot olika extrema positioner lag i fas med den svenska 1900-talshistorien. Så tycker jag mig se hur Lidmans utveckling från 00-talet till 50-talet avspeglar en maktförskjutning i det svenska samhället, vars kraft och självbild vid sekelskiftet genererades ur den penningararistokrati som Lidman gifte in sig i. Vid samma tid som denna kulturellt intresserade högborgerlighet forlorade sitt starka inflytande i samhället, sprack emellertid aktenskapet mellan Sven Lidman och Karin Thiel, bland annat som en följd av att Lidman medvetet sökte sig bort från överklassen och dess värderingar och livsföring.

Kristen massrörelse lockade

Vad som vid denna tid i stället lockade honom var signifikativt nog en av de många massrörelser som under mellankrigstiden skulle visa sig utgöra historiens motorer – i Sverige i form av olika typer av folk rörelser, och i övriga Europa bland annat i form av socialistiska respektive fascistiska partier. För Lidmans del var det dock inte de politiska organisationerna som utövade attraktionskraft utan den kristna läran i dess mest jordnära och icke-intellektuella form.

Utän att överdriva parallellerna till de destruktiva massrörelserna i Europa, är det ändå iögonfallande i hur hög grad Lidmans uppbrott från pingströrelsen i slutet av 40-talet följde samma mönster som ideologikritiken vid samma tid, samt

Sven Lidman. Genom att öppna sig för de tvåra kasten i Lidmans väsen blir Knut Ahnlunds bok till något mer än blott en i raden av alla biografier som översvämmer bokhandelsdiskarna.

hur hans schism med Levi Pethrus later sig jämföras med det västerländska samhällets avståndstagande från totalitära maktstrukturer.

Nu är det dock sällan som Ahnlund i sin text riktar fokus mot denna typ av paralleller mellan Lidmans liv och den svenska och europeiska utvecklingen. Nej, han handlar det om en framställning som klokt nog överlämnar till läsaren att själv dra sina slutsatser och som överlag på ett föredömligt sätt undviker att beskriva livsutvecklingen med utgångspunkt i yttre förklaringsmodeller – psykologiska, sociala, ekonomiska etc.

Här handlar det om en framställning som överlämnar till läsaren att själv dra sina slutsatser och som undviker att beskriva livsutvecklingen med utgångspunkt i yttre förklaringsmodeller.

Och tur är väl det, ty frågan är om ett enhetligt mönster låter sig urskiljas i Sven Lidmans liv med mindre än att man blundar för själva kärnan i hans väsen: dess i grunden paradoxala karaktär och dess oavslutliga pendling mellan olika poler: värme och kyla, sinnlig bejakelse och sträng asketism, kroppslighet och idealism, lättja och pliktuppfyllelse, jagförhållande och självannakande, dekadens och moralism o.s.v.

Just genom sin förmåga att öppna sig för denna motsägelsefullhet och lyfta fram de tvåra kasten i Lidmans väsen, blir Ahnlunds bok till något mer än blott en i raden av alla dessa biografier som numera översvämmer bokhandelsdiskarna. Med Sven Lidman som utgångspunkt lyckas Knut Ahnlund nämligen inte bara att med stilistiskt elegans mana fram en förgängande värld, utan att också säga något ytterst väsentligt om livet självt och om den mänskliga existensen.

JOHAN LUNDBERG